

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

N U T A R I M A S
DĖL VALSTYBINIO KERNAVĖS KULTŪRINIO REZERVATO NUOSTATŲ
PATVIRTINIMO

2002 m. lapkričio 5 d. Nr. 1745
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#); 2001, Nr. [108-3902](#)) 7 straipsnio 3 dalimi, 27 straipsnio 6 dalimi ir 31 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos žemės įstatymo (Žin., 1994, Nr. [34-620](#); 2000, Nr. [42-1191](#)) 6 straipsniu ir įgyvendindama Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. birželio 20 d. nutarimą Nr. IX-982 „Dėl Valstybinio Kernavės archeologijos ir istorijos muziejaus-rezervato statuso pakeitimo, Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato ribų ir buferinės apsaugos zonos ribų pakeitimo ir ribų plano patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [65-2642](#)), Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Patvirtinti Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato nuostatus (pridedama).

MINISTRAS PIRMININKAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

KULTŪROS MINISTRĖ

ROMA DOVYDĖNIENĖ

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2002 m. lapkričio 5 d. nutarimu
Nr. 1745

VALSTYBINIO KERNAVĖS KULTŪRINIO REZERVATO NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Valstybinis Kernavės kultūrinis rezervatas (toliau vadinama – kultūrinis rezervatas) įsteigtas Lietuvos Ministrų Tarybos 1987 m. gruodžio 14 d. nutarimu Nr. 339 „Dėl Valstybinio Kernavės archeologijos-istorijos muziejaus-rezervato įsteigimo ir kai kurių kraštotyros muziejų reorganizavimo“. Lietuvos Ministrų Tarybos 1990 m. sausio 20 d. potvarkiu Nr. 19p patvirtintas Valstybinio Kernavės archeologijos ir istorijos muziejaus-rezervato ribų planas, suteikiamas nuolatiniam naudojimui žemės sklypas (kultūrinio rezervato teritorija) ir nustatomos šios teritorijos buferinės apsaugos zonos. Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. birželio 20 d. nutarimu Nr. IX-982 „Dėl Valstybinio Kernavės archeologijos ir istorijos muziejaus-rezervato statuso pakeitimo, Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato ribų ir buferinės apsaugos zonos ribų pakeitimo ir ribų plano patvirtinimo“ pakeisti buvusiojo Valstybinio Kernavės archeologijos ir istorijos muziejaus-rezervato statusas ir ribos.

2. Kultūrinis rezervatas įsteigtas siekiant išsaugoti Kernavės teritorinį kultūros paveldo objektų (vertybių) kompleksą, jo teritorijoje esančias nekilnojamasias ir kilnojamąsias kultūros vertybes, organizuoti nuolatinius mokslinius jų tyrimus, jas reikiamai tvarkyti, eksponuoti ir propaguoti.

3. Kultūrinio rezervato veiklą, suteiktos valstybinės žemės apsaugą ir naudojimą, kultūros vertybių apsaugos ir tvarkymo darbus reglamentuoja Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas, Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos žemės įstatymas, Lietuvos Respublikos miškų įstatymas, Lietuvos Respublikos statybos įstatymas, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas, Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos muziejų įstatymas ir kiti įstatymai, Lietuvos Respublikos Seimo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai, kiti teisės aktai, šie nuostatai ir teritorijų planavimo dokumentai.

II. KULTŪRINIO REZERVATO SANDARA IR UŽDAVINIAI

4. Kultūrinį rezervatą sudaro:

4.1. rezervato teritorija (194,4 ha) su joje esančiais kultūros paveldo objektais (vertybėmis) ir ekspozicija po atviru dangumi;

4.2. specializuotas archeologijos ir istorijos muziejus su rinkiniais ir ekspozicija.

5. Kultūrinis rezervatas skirtas:

5.1. Kernavės teritoriniam kultūros paveldo objektų kompleksui saugoti, tvarkyti, prižiūrėti, eksponuoti, lankyti ir šio komplekso autentiškumui palaikyti;

5.2. nuolatiniam kultūrinio rezervato teritorijoje ir jo buferinės apsaugos zonoje esančių archeologinių ir istorinių vertybių moksliniams tyrimams vykdyti;

5.3. muziejinei veiklai organizuoti – kaupti, apsaikyti, saugoti, konservuoti, restauruoti ir eksponuoti muziejiniams rinkiniams, kurie sudaromi nuolatinių archeologinių tyrimų medžiagos pagrindu;

5.4. juridinių ir fizinių asmenų ūkinės ir kitokios veiklos, kuri susijusi su teritorijų planavimo dokumentuose ir šiuose nuostatuose nustatytais apribojimais, kontrolei vykdyti;

5.5. kultūriniam kraštovaizdžiui apsaugoti ir veiklos pažeistiems šio kraštovaizdžio elementams atkurti;

5.6. saugomoms nekilnojamosioms ir kilnojamosioms kultūros vertybėms propaguoti, sąlygoms plėtoti pažintinį kultūrinį turizmą sukurti.

III. KULTŪRINIO REZERVATO TERITORIJOS APSAUGA IR NAUDOJIMAS

6. Kultūrinio rezervato teritorijos žemė yra išimtinė valstybės nuosavybė. Kultūrinio rezervato direkcija valdo ir naudoja jai suteiktą žemę patikėjimo teise.

7. Kultūrinio rezervato teritorijoje saugomas ir naudojamas visas kultūros paveldo objektų (vertybių) kompleksas, kuriame yra:

7.1. šios nekilnojamosios kultūros vertybės:

7.1.1. Kernavės piliakalnis, vadinamas Aukuro kalnu, Barščių kalnu, Šventu kalnu, A 1469;

7.1.2. Kernavės piliakalnis II, vadinamas Mindaugo sostu, A 1470;

7.1.3. Kernavės piliakalnis III su gyvenviete, A 1471K: piliakalnis, vadinamas Lizdeikos kalnu, Smailiakalniu, Kriveikiškių piliakalniu, A 1471K1; gyvenvietė, A 1471K2;

7.1.4. Kernavės piliakalnis IV, vadinamas Pilies kalnu, Įgulos kalnu, piliaviete, A 1472;

7.1.5. Kernavės senjojo miesto vieta, A 1473;

7.1.6. Kernavės senjojo miesto vieta II, A 1474;

7.1.7. Kernavės kapinynas, A 1475;

7.1.8. Kernavės senosios bažnyčios vieta, A 1476;

7.1.9. Kernavės senovės gyvenvietė, A 1477;

7.1.10. Kernavės, Kriveikiškio piliakalnis, A 1478;

7.1.11. Kernavės, Kriveikiškio kapinynas, A 1479;

7.1.12. Kriveikiškio kaimavietė, A 1480;

7.1.13. Kernavės, Kriveikiškio dvarvietė, A 1481;

7.1.14. Semeniškių senovės gyvenvietė, A 1482;

7.1.15. Semeniškių senovės gyvenvietė II, A 1483;

7.1.16. medinė koplytėlė, XVIII a., AtV 663;

7.1.17. mūrinė koplytėlė-mauzoliejus, XIX a., AtV 664;

7.1.18. klebonija, 1881 m., AtV 1094;

7.2. šie nekilnojamosios kultūros vertybės požymius turintys objektai:

7.2.1. pirmoji brasta per Nerį;

7.2.2. antroji brasta per Nerį;

7.2.3. Kernavės viršutinio senjojo miesto vieta.

8. Kultūrinio rezervato teritorijoje ribojami žemės judinimo darbai ir draudžiama ūkinė veikla.

9. Kultūrinio rezervato teritorijoje leidžiama:

9.1. atlikti mokslinio tyrimo ir muziejinį darbą, darbus, susijusius su kultūros paveldo objektų (vertybių) eksponavimu;

9.2. atkurti veiklos pažeistus kultūrinio kraštovaizdžio teritorinius kompleksus ir objektus (vertybes);

9.3. remontuoti, tyrinėti, restauruoti ir konservuoti kultūrinio kraštovaizdžio kompleksus ir objektus (vertybes);

9.4. statyti statinius ir įrenginius, kurie būtini kultūrinio rezervato steigimo tikslams pasiekti;

9.5. pritaikyti teritorijas, kultūrinio kraštovaizdžio kompleksus ir objektus (vertybes) lankymui ir renginių organizavimui;

9.6. važiuoti transporto priemonėmis – tik darbus kultūriniame rezervate vykdantiems ir (ar) buferinės apsaugos zonoje gyvenantiems, dirbantiems fiziniams ir juridiniams asmenims ir tik šiam tikslui teritorijos tvarkymo plane (planavimo scheme) nustatytais keliais;

9.7. tvarkyti ir kirsti mišką, vadovaujantis kultūrinio rezervato teritorijos tvarkymo planu (planavimo schema), miškotvarkos projektu ir turint įstatymų nustatyta tvarka gautą leidimą kirsti mišką;

9.8. vykdyti sanitarinį menkaverčių medžių ir krūmų kirtimą paveldo objektų teritorijose;

- 9.9. ganyti gyvulius ne kultūros paveldo objektų (vertybių) teritorijose;
- 9.10. vykdyti priešgaisrines priemones;
- 9.11. įrengti stovyklavietes ir laužavietes – tik tam tikrose teritorijos tvarkymo plane (planavimo scheme) nustatytose vietose, laikantis Kultūros ministerijos patvirtintos Kultūrinio rezervato lankymo tvarkos.

10. Kultūrinio rezervato teritorija, joje esantys kultūros paveldo objektai (vertybės) ir kultūrinis kraštovaizdis saugomi, tvarkomi ir naudojami pagal Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka parengtus ir patvirtintus šios teritorijos strateginius planavimo dokumentus, šios teritorijos tvarkymo planą (planavimo schemą), šioje teritorijoje esančių vertybių tipinius ir (ar) individualius apsaugos, taip pat regioninius architektūros reglamentus, įskaitant laikinuosius reglamentus.

11. Siekiant kultūrinio rezervato teritoriją su joje esančiais paveldo objektais (vertybėmis) izoliuoti nuo neigiamo veiklos poveikio ir užtikrinti bendrąją ekologinę kultūrinio kraštovaizdžio pusiausvyrą, nustatyta šios teritorijos buferinės apsaugos zona.

12. Kultūrinio rezervato teritorijos buferinės apsaugos zona skirstoma į 2 skirtingo apsaugos ir naudojimo režimo pozonius: fizinės apsaugos ir vizualinės (regimosios) apsaugos.

13. Buferinės apsaugos zonos fizinės apsaugos režimo pozonyje galima ribota ūkinė veikla, kuri nedaro žalos kultūros paveldo objektams (vertybėms), neblogina jų eksponavimo sąlygų, nedidina istorinio kraštovaizdžio vizualinės (regimosios) taršos.

14. Buferinės apsaugos zonos fizinės apsaugos režimo pozonyje yra:

14.1. nekilnojamoji kultūros vertybė – Semeniškių senovės gyvenvietė II, A 1483;

14.2. nekilnojamosios kultūros vertybės požymius turintys objektai:

14.2.1. trečioji romėniškojo laikotarpio Semeniškių gyvenvietė;

14.2.2. ketvirtoji romėniškojo laikotarpio Semeniškių gyvenvietė;

14.2.3. penktoji romėniškojo laikotarpio Semeniškių gyvenvietė;

14.2.4. šeštoji romėniškojo laikotarpio Semeniškių gyvenvietė;

14.2.5. trečioji brasta per Nerį.

15. Buferinės apsaugos zonos vizualinės (regimosios) apsaugos pozonis nustatytas tam, kad šioje teritorijoje fiziniams ir juridiniams asmenims vykdant ribotą ūkinę veiklą ir statybas būtų išsaugotas istoriškai susiformavęs kultūrinis kraštovaizdis, urbanistinė ir gamtinė Kernavės miestelio aplinka.

16. Buferinės apsaugos zonos vizualinės (regimosios) apsaugos pozonyje yra:

16.1. šios nekilnojamosios kultūros vertybės:

16.1.1. Latvių, Mitkiškių piliakalnis, vadinamas Pilies kalnu, A 1181;

16.1.2. Mitkiškių senovės gyvenvietė, A 1183;

16.1.3. Kernavės pilkapynas, A 1458;

16.1.4. akmuo „su Kristaus, Marijos ir avinėlio pėdomis“, M 123;

16.2. nekilnojamosios kultūros vertybės požymius turintys objektai:

16.2.1. akmens amžiaus stovyklavietė tarp Kernavės ir Pragarinės ežero;

16.2.2. Kernavės miestelio XV–XVIII a. kultūrinis sluoksnis;

16.2.3. Mitkiškių senkapiai;

16.2.4. Kernavės senosios kalvės vieta;

16.2.5. Lietuvos-Lenkijos 1923–1939 metų demarkacinės linijos ribos.

17. Kultūrinio rezervato teritorijos buferinės apsaugos zonoje Širvintų, Vilniaus, Trakų, Kaišiadorių rajonų savivaldybės turi visas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo, kitų įstatymų numatytas teises ir pareigas.

18. Kultūrinio rezervato ir jo buferinės apsaugos zonos teritorijose žemės naudojimo ir žemės savininkų, valdytojų ir naudotojų veiklos kontrolę pagal kompetenciją vykdo valstybės tarnautojai, taip pat kultūrinio rezervato tarnautojai, turintys įstatymų nustatytus įgaliojimus.

IV. KULTŪRINIO REZERVATO VALDYMAS

19. Kultūrinio rezervato apsauga ir racionaliu naudojimu rūpinasi ir visą veiklą organizuoja biudžetinė įstaiga – kultūrinio rezervato direkcija (toliau vadinama – direkcija), kurią steigia ir kurios nuostatus tvirtina Kultūros ministerija. Direkcija yra viešasis juridinis asmuo, turi antspaudą su savo pavadinimu ir sąskaitas banke. Direkcijai vadovauja kultūrinio rezervato direktorius, kurį skiria pareigoms ir atleidžia iš pareigų kultūros ministras Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo nustatyta tvarka.

20. Direkcija užtikrina šiuose nuostatuose nustatytą uždavinių įgyvendinimą, organizuoja muziejinę veiklą ir archeologinius mokslo tyrimus, teisės aktų nustatyta tvarka teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei ar jos įgaliotoms institucijoms pasiūlymus dėl žemės, miško, vandens, kultūros paveldo objektų (vertybių) ir infrastruktūros objektų naudojimo, Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka kontroliuoja fizinių ir juridinių asmenų ūkinę ir rekreacinę veiklą kultūrinio rezervato ir jo buferinės apsaugos zonos teritorijose, teikia ieškinius dėl šių nuostatų, teritorijos ir buferinės apsaugos zonos naudojimo pažeidimų, vykdo užsakovo funkcijas rengiant kultūrinio rezervato teritorijos ir jo buferinės apsaugos zonos, kultūros paveldo ir gamtos objektų apsaugos, infrastruktūros planavimo, tvarkymo ir plėtros dokumentus, teisės aktų nustatyta tvarka teikia juos tvirtinti, turi kitas direkcijos nuostatų nustatytas teises ir pareigas.

21. Prie direkcijos sudaroma taryba – kolegiali patariamoji institucija, moksliniams tyrimams, stebėjimams ir muziejiniam darbui koordinuoti, kurios sudėtį ir darbo reglamentą direktoriaus teikimu tvirtina kultūros ministras.

V. KULTŪRINIO REZERVATO VEIKLOS EKONOMINIAI PAGRINDAI

22. Kultūrinio rezervato paskirčiai užtikrinti, jam saugoti ir naudoti skiriamos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, fizinių ir juridinių asmenų paramos, tarptautinių programų, kitos teisėtai įgytos lėšos.

23. Kultūrinio rezervato paskirčiai užtikrinti skirtos lėšos naudojamos:

23.1. direkcijai išlaikyti;

23.2. šiuose nuostatuose numatytiems kultūrinio rezervato uždaviniams įgyvendinti;

23.3. kultūrinio rezervato teritorijoje esančioms nekilnojamosioms kultūros vertybėms tvarkyti, prižiūrėti ir eksponuoti;

23.4. kilnojamosioms kultūros vertybėms saugoti ir muziejinei veiklai plėtoti;

23.5. moksliniams tyrimams vykdyti;

23.6. švietėjiškai, pažintinei, leidybinei, reklaminei ir reprezentacinei veiklai;

23.7. kultūrinio rezervato statiniams ir įrenginiams statyti, rekonstruoti, remontuoti, prižiūrėti;

23.8. kultūrinio rezervato infrastruktūrai plėtoti;

23.9. ypatingoms priemonėms vykdyti – stichinių nelaimių padariniams šalinti, valstybinės reikšmės renginiams organizuoti, dalyvauti nacionalinių ir tarptautinių organizacijų veikloje, taip pat įgyvendinant tarptautinius projektus;

23.10. kitoms būtinoms kultūrinio rezervato funkcijoms vykdyti.

VI. JURIDINIŲ IR FIZINIŲ ASMENŲ PAREIGOS IR ATSAKOMYBĖ KULTŪRINIO REZERVATO TERITORIJOJE IR JO BUFERINĖS APSAUGOS ZONOJE

24. Kultūrinio rezervato teritorijoje ir jo buferinės apsaugos zonoje fiziniai ir juridiniai asmenys privalo laikytis apribojimų, nustatytų Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme, Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos žemės įstatyme, kituose įstatymuose, Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 (Žin., 1992, Nr. [22-652](#)), apsaugos sutartyse (dėl veiklos apribojimų, konkrečių žemės, miško ir vandens telkinio naudojimo sąlygų), sudarytose

su žemės, miškų ar vandens telkinių savininkais ir valdytojais, taip pat kituose teisės aktuose ir šiuose nuostatuose.

25. Fiziniai ir juridiniai asmenys, pažeidę šių nuostatų reikalavimus, traukiami atsakomybėn Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.
